

השווואה בין הودאות בע"ד לעניין שבועה וממון

הודאות בעל דין כמאה עדים ואינו יכולשוב לחזור בו וכתבו הראשונים שלמדוים מהכתוב: אשר יאמר כי הוא זה ובמודה במקצת הטענה הדברים אמורים שתיקיב שבועה על השאר הרי שאני סומכים על הودאות בעל דין (רש"י קידושן טהר ד"ה הודהות).

מצאו הבדלים בין הגדרת הוהדות חמיה בת שבועה לבין הוהדות חמיה בת ממון. א. בשבועה ישנו דין של שתי כספ' כMOVABA לעיל לעומת זאת ודאי שהודאות בע"ד לעניין ממון חמיה בת אף בפרוטות.

ב. למדנו בוגרואה בשבועות מא - טענו חיטין והודה לו בשערין פטור, ר'ג חמיה. ובוגרואה בב"ק להב חידש רביה בר נתן שפטור אף מדמי שעוריין. היינו שרבען לא רק שפטורים בשבועות מ"מ אלא ישנה פה מחילה או הודהות או ע"ד נגידת שפטור מדמי שעוריין.

תוס' בשבועות הקשה - מניין לרבה בר נתן חידוש זה ותירץ - שרבה בר נתן למך שגם ר'ג פטור מדמי שעוריין. ובסבורה זו (של מחילה והודהות) לא פלייגי ולכך מחלוקת רבנן ור'ג קיימת רק לעניין השבועה. וזה קשה כיצד יתחייב ש"ד כשאין פה חיוב ממון במקצת¹. ומסביר הגרש"ש (שערי הגרש"ש ב"ק סי' לא) - שיש להקדים ולהזכיר מהי הסיבה שחיהבת התורה בשבועה במודה במקצת.

אפשרות אחת - הודהות על מקצת התביעה היא הוכחה לתביעתו של התובע. רגליים לדבר שכן הוא טועה אמת. אפשרות זאת ממשמעו מtos' (ב"מ ד"א ד"ה הצ) וזה לשונו: "לכשמודה במקצת נראה דמשני ולכך יש שבועה". לעומת זאת מtos' בכתובות ייח' א ד"ה מפני יש לוחيق אחרת.

תוס' כתבו וזה לשונם - "מודה במקצת יש להשביעו שחייב לו ממון שהודה וע"י כך מגלל עליו בשבועה עיין גילגול".

נלמד מtos' - שהגדיר הוא שחייב הממון גורר את חיוב השבועה עיין גילגול. לאור הקדימה זו מתרץ הגרש"ש שאף שההודהה במקצת לא חייבת ממון מכל מקום הוכחה טענת התובע וחזקה וממילא סיבת השבועה קיימת אף שאין חיוב ממון וכך שהבאו

1. עי' Tos' הרא"ש שם מבואר שהעובד כיון שהודה לו "אלא שהוא פטור מדמי שעוריים חיות שלא תבעו שעוריים הרי שמלפס". החומר (פח ס"ק ח) ונתחם (ס"ק ג) כתבו בדעת Tos' שהמחללה היא בשתייקת התביע לאחר הודהה הנتابע נמצא ששבעת הוהדות היה חיוב תשולם ודבריו מבוארים בתוס' חראי. (עי' בנתה"מ שלרמ"ח שהסביר טעמו של רביה בר נתן שפטור מדמי שעוריים מחמת השטאה קשה מזוע ר'ג חמיה בשבועה, ע"ש).

בשם תוס' בב"מ הניל.

וא"כ למדנו שישנה הودאה שלא מחייבת ממון וכן מחייבת שבועה. מאידך גיטה מצאנו הודאה שחייבת ממון ואינה מחייבת שבועה. הרשב"א בתשובה כתוב (מובא בב"י סימן הע וסימן סז) שהודאה הבאה מתוך כפירה אף שחייבת ממון אינה מחייבת שבועה. לאור כל הניל' ציריך לומר שאין כוונת רשי"י שהגדיר של הودאות הממון כפוף לשבועה אלא שמתוך דין התורה של שבועות מודה במקצת שימושו שישנה הודאה המחייבת ממון.

והتورה חידשה בפרשה אחרת גם את הודאה המחייבת ממון וגם את השבועה אבל אין כוונת התורה להשווות את הגדרים.

ולפי זה ציריך עיין על קצוחה² (סימן פא ס"ק כב) שכתב - "ובעיקר הדיין של השולחן ערוך דלא כתוספות דתני בהודאה בע"ד כמהה עדים אימתיו בזמן שתובעו והודאה אבל אם הודה מפני עצמו יכול לחזור לשפה אשר הוא חפה שהתריר, כבר השיג בזה בש"ץ ס"ק נו ועי"ש דמאייס לכל הפסוקים דס"ל שלא מהני הודה מעצמו בלבד זה השאיר והוא דעת התוס' פרק הגוזל וכמבואר אצלנו בס"ק י... וכן נראה דיון דהוודאת בעל דין כמהה עדיםأتي מקרא דכתיב "כי הוא זה" הרי שסמרק התורה על מkeit הודהתו וכמו שכתב רשי"י בפרק "האומר" והתס זראי בעין טובעו וכמו שכתבו הרמב"ן והרין בפרק שבועות הדיניים שבועות מב דכל שקדמה הודאות הנتابע לתביעת התובע לאו מודה במקצת הטענה הוא א"כ אין לנו אלא בתובעו והודה²".

ולפי דברנו אי אפשר להשווות בגדרי הדיין בין שבועה לממון וכן הקשה ה"חלוקת יואב" (מחוזית סי' יח) מגן שהודאות בע"ד יותר ממאה עדים. הרי כיישנו חיוב שבועה אין זה מוכיח על נאמנות יותר מעדים ובכל זאת מכאן שהודאות ממון מחייבת גם כשהם שבאו עדים ופטרו אותו והוא רוצה לחזור בו. וכן הודהה לפחות אינה מחייבת שבועה. ובכל זאת את הממון חייב לשלם.

ועל קושיות ה"חלוקת יואב" מגן להודאות בעל דין יותר ממאה עדים, **מיירץ הרה"ג**agi איזירר שליט"א - שבמקרים הודהה לא מקבלים העדים, ז"א שככל בירור העדים ניצרך ומתකבל כסקיים ספק, אבל כדי שיש הודהה בע"ד אין דין ואין ספק ועל כן אין ציריך את בירור העדים.

2. מדברי הקוצאות עליה שתוס' חולקים על הרין בשבועות שכתב שם הודהה יצאה בפטור פטור אף אם נשאר בהודאות ולקצוחה² לא מיקרי הודהה (ראשונה) כלל.